ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE
LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA
HERMA KÜRSCHNER.

Br. 9. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.
TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 9. ZAGREB, 1. STUDENOGA 1912. GOD. V.

Euharističko slavlje u Beču.

(Nastavak).

MARIJA MAROŠEVIĆ, učiteljica.

U blagu i dostojnu pojavu papinskoga poslanika gledali smo kao u apostola, — on je govorio kao apostol, — i slušali smo ga kao apostola. Njegov je ugodan i zvonak glas pun snage i miline razlijegao se orijaškom dvoranom i odjekivao od njenih stijena, a njegove riječi tople i uvjerljive, kako su izlazile iz srca, duboko su se u srca i usađivale. Govorio je njemački. Vanredan je govornik: miran i ozbiljan, blag i dostojanstven, uz to sav proniknut svetom vatrom, zato i uvjerava i osvaja. Sveta tišina zavladala, kad je počeo govoriti. Jedan dio toga govora donosim ovdje.

Jednoga dana tako čitamo u Evanđelju sv. Ivana, reče naš Božanski Spasitelj Otkupitelj svojim učenicima: „Ja sam kruh života, moje tijelo zaista je hrana i moja krv zaista je pilo. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni.“ Kad to čuše mnogi od njegovih učenika, rekoše: „Ovaj je govor tvrd, i tko ga može slušati.“ I ne malo njih ostaviše Ga i ne iđahu više s Njim. A Isus reče dvanaestorici: „Hoćete i vi otići?“ Ali Simon Petar odgovori Mu: „Gospode, kome ćemo ići? Riječi života vječnoga imaš, i mi smo vjerovali i spoznali, da si Ti Krist, Sin Božji.“

Mi imamo uzvišenu sreću, da možemo reći s Petrom i svetim apostolima: Mi smo vjerovali i spoznali da je Isus Sin Božji, vječna istina i da je dosljedno Njegovo tijelo zaista jelo i njegova krv zaista pilo, da je On nama kruh vječnoga života.

S tom vjerom došli smo ovamo iz čitavoga svijeta iz staroga i novoga, od Istoka i od Zapada, od Sjevera i od Juga. Može biti mnogo što nas dijeli: jezik, otadžbina, običaji, težnje i interesi: ovdje smo svi jedno, jer imamo jednu vjeru i jednu ljubav.

Jednu vjeru, jer možemo svi s Petrom reći Isusu u presvetom Sakramentu: Verba vitae aeternae habes: riječi života vječnoga imaš

i mi smo vjerovali i spoznali, da siTi Krist Sin Božji. Jednu ljubav koja nas sve u Kristu sjedinjuje, koji od jednoga Kruha jedemo.

I na ovome hodočašću, ovamo na tom putu, na koji nas je potakla ljubav i vjera, pratio nas je sveti Otac. Ako mu i nije bilo priušteno prebivati osobno među nama, ako i veliki Papa svete Euharistije nije mogao da očima gleda ovo jako priznanje vjere i ovo veličanje presvetoga Sakramenta, to je on ipak u ovom času s nama po svojim riječima, što vam ih je po meni poručio i koje sam vam na početku izručio. Iz tih ste riječi razabrali, što sv. Oca na ovome zborovanju najviše veseli. Najviše ga vesele — čuli ste, — plodovi, trajni plodovi, koje treba da donese ovo zborovanje za vaše duše. Ovdje neka nađe mladić u čestom primanju Kruha jakih svijetlo i snagu, da mudro i muževno izbjegne mnogim zamkama, koje se stavljaju njegovome duhu i srcu. Ovdje neka nauči muž da svoj život prodahne vjerom i sve svoje djelovanje i privatno i javno uredi po plemenitim načelima katoličke vjere, da se zato ne stidi svoga Spasitelja, što više, u tom neka traži svoju čast, da se često sjedini s Kristom.

Ovdje neka uče roditelji svoju djecu pobožno i ćudoredno uzgajati i držati ih daleko od pogibli svijeta, ovdje neka nauče voditi ih često k Onome, koji je rekao: „Pustite malene k meni." Ovdje neka svećenik nauči da bude zahvalan za uzvišenu prednost, što ju je svetim redom zadobio, da Krista časti pravim svećeničkim životom, da duše koje su mu povjerene, pa i djecu po želji i propisima namjesnika Isusa Krista što je prije i što češće moguće vodi k sv. Pričesti. Ovdje neka nauči svatko, u kome god staležu i kakvim god prilikama bio, da je presveti Sakramenat središte njegove vjere i bogoštovlja. Neka nadalje nauči, da presveti oltarski Sakramenat, ta najveća i najdublja tajna naše religije krije divne tajne moći, kojima se kršćanin nikada uzalud ne utječe.

To bi bila najdragocjenija utjeha sv. Oca i samoga Gospodina Isusa Krista, budu li ovih bečkih dana takovi plodovi sazreli.

Dalje govorio je papinski poslanik o uspomenama, koje nam se u Beču bude a mogu da pridonesu, te plodovi kongresa što prije sazriju. Tu je slavno vladajuća kuća hapsburška, koja je od svoga utemeljitelja slavnoga Rudolfa uvijek štovala presvetu Euharistiju i divnim primjerom prednjačila narodu. Ovdje se 12. rujna 1683. vodio odlučan boj kršćana s Turcima, ovdje je pobijedila kršćanska vojska okrijepljena sv. Pričešću a pod vodstvom slavnoga poljskoga kralja Ivana Sobjeskoga i vojvode lotrinškoga. Sv. Stanislav našao je ovdje hrabrosti i utjehe u presvetom Sakramentu. Ovdje je živio i apostol grada Beča bl. Klemens Maria Hofbauer, gorljivi štovatelj presvete Euharistije.

Napokon završi kardinal svoj govor riječima: „Ustani ti Austrijo, ustani i ti Beču! Gledaj kako su se puci sabrali i ovamo došli! Kliči i raduj se i otvori srce, da ovu veliku svečanost Gospodina svoga pod zaštitom blažene Djevice i Majke Božje Marije provedeš u vjeri i ljubavi i svetom oduševljenju. Tvoj spas, tvoja jakost, tvoj život, tvoja slava bio je uvijek Isus u presvetoj Euharistiji.

Ustani i približi se sa svim narodima tvome Euharističkome Bogu, pokaži Mu javno svoju vjeru i reci mu tvrdim osvjedočenjem: „Verba vitae aeternae habes, et nos credimus, quia tu es Cristus filius Dei vivi. Riječi života vječnoga imaš, i mi vjerujemo, da si Ti Krist, Sin Boga živoga!"

Zaglušni pljesak i klicanje zaori dvoranom. Prisutni poustajahu sa sjedala i dugo pozdravljahu kardinala legata mašući rupčićima i šeširima.

Još se mnogo govornika izmijenilo. Bečki knez-nadbiskup kardinal dr. Nagl vrlo je srdačno pozdravio kardinala legata, kralja i njegova zamjenika, biskupe, svećenike i lajike. U svomu je govoru naglasio, da priređivače kongresa nijesu vodili politički obziri, nego želja, da svrate oči svijeta na hranu duše, na baštinu Kristovu.

Ministar za bogoštovlje i nastavu Max Hussarek von Heinlen — laik govorio je ukratko o prošlosti i sadašnjosti Beča i o vjernosti austrijskih naroda sv. Ocu. „Slava Božja i mir čovječanstva, onaj mir koga ne daje svijet nego Bog, — neka bude trajan plod bečkih Euharističkih dana."

Zemaljski maršal knez Liehtenstein također laik — obazreo se na napadaje protivničke štampe, no, reče, — simpatija je većina naroda na strani kongresista.

Načelnik bečki dr. Neumeyer spominje, kako se iza oslobođenja Beča sve skupilo u Stolnoj crkvi i Bogu zahvalilo pjesmom „Tebe Boga hvalimo," kako je najzgodniji pozdrav i za kongresiste. — Kao gradonačelnik pozdravio je goste i zaželio im ugodan boravak u Beču.

(Nastavak slijedi).

Prvi Internacionalni kongres za kršćanski uzgoj.

BEČ, 8.—11. rujna.

Profesor Viktor Kathrein S. J. predavao je temu „Staatsbürgerliche Erziehung". Prihvaća donekle nazore, koje su o tom predmetu danas već i najširi slojevi prihvatili, pobija jedino to, da je, kako se to u nazorima dr. Kerschensteinera, na kojeg se u svom predavanju kao na začetnika „Reformne škole" osvrće, najglavnija svrha čo-

*

vjeka da bude koristan član ma i najidealnije države. Čovjek ima težiti k Bogu, i brinuti se za dušu. Završuje svoje predavanje markantnim riječima: Ostajmo kod prokušane kršćanske škole, kršćanstvo je davno već pokazalo svoju sjajnu sposobnost, da može uzgojiti plemenite nesebične i čelične značaje. Dokazuju to milijuni, i milijuni koji su život sproveli u tihom i vjernom ispunjavanju svojih dužnosti, i baš zato, jer su bili dobri kršćani, bili su i dobri državljani, koji su svoje dužnosti vjerno izvršivali, i u svim pogiblima bili vjerni otadžbini i život za nju žrtvovali.

Prelat dr. Giesswein predaje o etičko-religioznom uzgoju i uzgoju značaja. Čuje se vapijući glas na sve uzgajatelje: Uzgajajte značajeve! Prosvjetljeni XVIII. vijek mislio je; da je u napredovanju znanosti zajamčena i ćudoredna veličina, ali je napokon morao uvidjeti, da se obistinjuje proročka izjava Pestalozzijeva: „Može koji vijek u spoznaji istine moćno napredovati, ali može daleko zaostajati u volji za dobro.“

Istina jest, znanje je moć, ali nije moć, koja sama po sebi ćudoredno podiže i koja sama iz sebe stvara. Nasuprot ono može lako postati zla moć i dovesti do kaosa. Skrajne je dakle doba, da se uzgoj moralnom sadržinom na novo oživi.

Vjeronauk sam ne može dati djetinjoj duši onu moralnu jakost, koja mu je kod modernih, kompliciranih prilika nužna. Potrebno je, kako to Förster naglašuje, da bude cijela nauka prožeta Božanskom mišlju. Osobito se za njegu socijalnoga života ne može dati bolji temelj, nego je druga glavna zapovijed: Ljubi bližnjega svoga, kao sam sebe! Po ovom se načelu mora ravnati sav naš javni život.

Žalimo da radi pomanjkanja prostora, ne možemo vrlo zanimiva predavanja sveučilišnog profesora i c. k. dvorskog župnika dr. Seidla i predsjednika akademije dr. Hornicha potanje navesti, već prelazimo na najsjajniju i posljednu točku u programu, predavanje kardinala Mérciera iz Mechelna u Belgiji.

Njegova eminencija počinje osvrćući se na nedavno obdržavani uzgojni kongres u Haagu, te usvaja tvrdnju koja je tamo bila izražena da među katolicima ima mnogo nekreposnih. No. to ne dokazuje ništa proti religioznome uzgoju, jer pleme Judino i onih, koji otpadaju i lutaju, ne će nikada izumrijeti. Ali stoji čvrsto i nepokolebivo, da se sav uzgoj mora temeljiti na nauci katoličke Crkve, kako ju je veliki Toma Aquinski formirao. To hoće da dokaže.

Biljka se kultivira, životinja dresira, ali čovjek, koji posjeduje inteligenciju i slobodnu volju, može se samo uzgajati. Izobrazba inteligencije stvara muževe znanosti, izobrazba volje ljude snažne za rad. Ali uzgajanje mora obuhvatati cijeloga čovjeka, mora uroniti u njegovu dušu, raščiniti njezina svojstva, razumjeti ju, jer svaka duša živi svojim individualnim životom. Onda valja nastojati pobuditi kreposti. Moral bez religije razumije pod time samo naravne kreposti

kao: pravednost, iskrenost, itd. Može li po tom postati ćudoredni značaj? Krepost mora postati navika po tom, da se uzgajaju prirođena dobra nagnuća. Značajan čovjek mora raditi jasno i postojano, ne smije ga javno mnijenje zavesti, tu mora biti gospodar, ne samo naravi, nego i sam sebi.

Koji je dakle temelj, na kojemu počiva takav značaj? Davno već prevlađuje mnijenje da za to ne dostaje puko prisvajanje znanja. Može li ideal humaniteta bez Boga kako ga svojataju moderni filozofi, dati takav temelj? Ne, temeljna njegova, sve razarajuća crta jest autonomija individua. Uistinu udaljuje se današnji moral bez religije sve više od humaniteta, koji nasuprot ostaje samo u religioznim pokoljenima. Ako imade među ateistima koji „ćudoredno“ živu, to biva većinom, što si svojih načela nijesu svijesni, što ne vide jasan cilj a možda uplivaju na njih još kršćanske tradicije. Rade li tako, a svijesni su opreke, koja je među njihovim načelima njihovim radom, onda su ili priprosti ili lude.

Samo na temelju božanskog autoriteta, može se usaditi u mladu dušu savjesnost u izvršivanju dužnosti i moralne jakosti.

Visoki dostojanstvenik završuje jednom poredbom. Duša djeteta slična je gotskoj katedrali. Temelj njezin počiva čvrsto u zemlji, divna zgrada diže se visoko i slobodno prema nebu, tako moraju i kreposti težiti u najvećoj harmoniji k božanskoj ljubavi.

Kongreganistica.

III. skupština delegatkinja Internacionalne lige kat. ženskih udruženja.

BEČ, 8—10. rujna.

Na drugoj javnoj sjednici izrekla je gđica Tomiček, stručna učiteljica u Beču svoj referat: „Što mogu ženska udruženja učiniti, da se unapredi religiozni uzgoj mladeži u onim zemljama, gdje je vjeronauk još obligatan.“ Gđica Tomiček je kao i ostale referentkinje poslala na sva udružena društva upite. Iz odgovora razabire se, da je u nekojim kotarima, nazadovalo primanje sv. Sakramenta i pohađanje sv. Mise, jer slobodoumlje neumorno radi proti religioznim vježbama mladeži. U mnogim zemljama zadovoljava se doduše želji sv. Oca gledom na ranu dobu prvopričesnika, ali ne gledom na želju o čestoj sv. Pričesti. Zatim bi se imalo mnogo prigovoriti ravnodušnosti učiteljstva za pobožne vježbe mladeži. Umjesto da dobrim primjerom prednjače, stavljaju često zapreke, da, ima i učitelja, koji se ne žacaju svojim nedoličnim ponašanjem kod sv. Mise isticati slobodoumlje. Kao vrlo žalosnu činjenicu konstratira referentkinja i

to, da roditelji često jako zanemaruju religiozni uzgoj djece. Oni taj uzgoj prepuste školi, i zanemare sasvim vez, koji bi imao opstajati između religiozne pouke u školi i domaćeg uzgoja. Kao sredstvo da se unapredi religiozni uzgoj mladeži preporuča: da se uvede kateheza laika u strogom sporazumu s duhovnom oblasti, da se vjeronauk i u stručnim i tim sličnim školama predaje; unapređivanje kat. društava za zaštitu mladeži, u kojima bi mladež našla religioznoga oslona; te unapređivanje majčinih društava, jer: „U djelu religioznoga uzgoja puka samo je j e d n a zemaljska svemoć, naime ona mudre i dobre majke. M a j k e n a p r i j e d! Molite i radite za svoju djecu, čuvajte ih, jer znajte, ništa nije tako sigurno pobjede, kao materinska ljubav!"

Iza ovoga referata razvila se najživahnija debata. Lijepa je misao, što ju je tom zgodom razvio dr. Walterbach i pozvao žene, da se više nego do sada zauzmu za žene proletariata, da se u njihove obitelji uvede što više kršćanski život, te da pomognu djelom ženske katol. organizacije radnica. Gđica v. Schaleka naglašuje, da je najvažnija zadaća katol. ženskog pokreta, da se majka natrag privede obitelji.

Velikim je zanimanjem saslušan referat Miss Streeter-ove: Unapređivanje više ženske izobrazbe bez štetnog utjecaja na vjeru. — Govornica navodi da katolička Crkva nije nikada bila proti višoj izobrazbi žena, već da ju je uvijek zagovarala i preporučivala. Ne valja zanemariti višu izobrazbu katol. žena. Ako se ne brinemo, da i u našem logoru bude akademski izobraženih žena, mogli bismo skoro dočekati, da će na svim mjestima, gdje se zahtijeva akademska izobrazba, biti namještene protivnice naših nazora. Treba posvetiti brigu tome da mlade djevojke mogu stanovati u kat. študentskim domovima, da se uklone pogibli, kojoj su za vrijeme studiranja izvrgnute.

Između ostalih referata bilježim još samo referat gđe Deglin, koja se u svom referatu toplim riječima zauzima za one bijedne radnice, koje kod kuće rade za razne tvorničare i trgovce, za plaću tako malenu, da se jedva prehranjuju. One dobivaju mnogo manju plaću nego muškarci za isti rad. Velika bijeda tih žena daje povoda bezdušnima trgovcima, da plaću što većma snizuju, a one od straha da ne izgube i tu bijednu zaradu i od gladа da ne umru, rade i za malu plaću. U tom se pogledu već radilo, no još uvijek premalo. Treba za tim ići, da se zakonom odredi minimalna plaća kućnih radnica. U Engleskoj već dvije godine postoji takav zakon.

Na koncu napominje govornica neka se kod brige za tjelesno dobro radnica ne zaboravi i na spasenje duše, pa veli: „Dok gledamo često tako težak materijalni položaj radnica popraviti, upravimo njihovu misao i nadu gore, da s punim pouzdanjem Vječnoga Oca mole svagdanji kruh. Tako ćemo najbolje udovoljiti želji Leona XIII. koju je izrekao vjernicima na koncu svoje divne enciklike „Rerum novarum."

Marija Hermann.

Ja volim jesen . . .

Ja volim jesen rodnu,
Kad namakne nam ploda,
Kad brata gledam srećna — —
S blagoslovljena roda . . .

Al' i smrtnu pjesmu volim,
Kad list ostavlja granje,
Ja i pustu jesen volim — —
I njeno uzdisanje . . .

Vjera Cettolo.

Ja ne ću . . .

Ja ne ću — da sirotan za mnom
Satrven pruža ruku, —
Da ne stisnem je — i milošću —
Ne ublažim mu muku . . .

Ja ne ću — da iz oka pada
Suza bjede i čeznuća, —
Da sreća moja — živalj bude —
Tek bolnijeh trenuća . . .

Ja ne ću nikad pružat ono,
Što drugom — patnju daje, —
Tek želja mi je: svedjer kročit —
U Gospodove kraje! . . .

Vjera Cettolo.

Žene u Evanđeljima.

Kananejka.

Pošto je Isus ozdravio Serafiju odazvao se i pozivu Jaira, te mu uskrisio kćer Tabitu. Boraveći Isus u onome kraju Galileje zasvjedočio je božanstvo i drugim čudesima. Tako n. pr. ozdravio je dva slijepca iz Kafarnauma, umnožio kruh, hodao je po jezeru. U sinagogi u Kafarnaumu učio je Isus gotovo svaki dan.

Posve je razumljivo, da je Isus svojom naukom i učinjenim čudesima uzbudio u narodu prema sebi veliko štovanje i pouzdanje.

To je pak sve zavidne Farizeje u velike uzrujalo. Farizeji poslali su u Galileju ljude, koji bi imali Isusa uhvatiti u riječima, da ga tako uzmognu optužiti. Pa kad su te uhode opazile jednog dana, da si učenici Isusovi nijesu oprali ruku prije jela, krivili su poradi toga Isusa. Na to je Isus njima odgovorio, kako se ima s njihovim predajama — i oni bijahu postiđeni.

Sada je Isus otišao iz Galileje na sjever u mirniji kraj. U blizini bijahu gradovi Tir i Sidom, gdje su nastavali pogani Kananićani. Ovdje je Isus ušavši u kuću htio „ostati sakriven." No i ovdje, kao i svagdje, Isus nije sakriven onima, koji ga čistim srcem traže.

Tako je Isus boraveći u tome kraju učinio čudo na jednoj Kananejki, kojoj ne znamo imena a ni odakle je, tek je sigurno da je bila otmjena roda i obrazovana. Ako je ta žena i bila poganka, to je svakako ona, kao i drugi pogani, pogotovu koji su bili unaokolo Židova, znala za mesijanska proroštva i za očekivanje Mesije. Isto tako čula je za čudesa, što ih je Isus tvorio. Kad je doznala, da se Isus nalazi u tim krajevima, ostavila je svoj zavičaj i pošla ga potražiti, ne bi li joj oslobodio kćerku od opsjednuća. Ta nam se dakle žena Kananejka ukazuje sa srcem koje ljubi svoje dijete, i prošnjom na ustima. Pa zato i ona, kao i dosele promotrene žene u Evanđelima, daje nam priliku da i od nje mnogo toga naučimo.

O događaju tome ovako nas izvješćuje sveto Pismo:

„I ustavši odande otiđe na krajeve Tirske i Sidonske i ušavši u kuću, htijaše, da nitko ne čuje za nj, i ne može se sakriti. Žena naime odmah čim je za nj čula, koje kći imađaše nečistoga duha, uđe, i pade k nogama njegovima. A žena bijaše poganka, rodom Sirofeničanka. I moljaše ga da istjera đavola iz kćeri njezine, Isus joj reče: Stani da se najprije djeca nahrane: jer nije pravo uzeti kruh od djece, i bacati psima. A ona odgovori i reče mu: Da Gospode, ali i psi pod stolom jedu od mrvica dječijih. I reče joj: Za tu riječ idi, izašao je đavao iz kćeri tvoje. A kad je otišla kući svojoj, nađe kćer gdje leži na ležaju, i da je đavao izišao."

Kananejka došla je k Isusu, da u njega zaprosi milost ozdravljenja ne za sebe, već za svoju kćer, koju bio vrag opsjeo. Uvjereni smo da će naše čitatelje zanimati, ako im koju kažemo o opsjednuću po nečistome duhu uopće.

Da vrag može na čovjeka utjecati jasno nam pokazuje sveto Pismo ne samo kad govori o najgorem utjecanju vraga po opsjednuću, već kad govori o napastima, koje u nama prouzrokuje đavao Kaošto mogu u nama nastati različite predodžbe, slike u mašti, utjecajem različitih predmeta, koji na nas djeluju podražajima ili na vanjštinu našega tijela ili na unutrašnjost tijela. Posve je dakle razumljivo da takove predodžbe kao i podražaje mogu proizvesti i nečisti duhovi. To će vrlo dobro razumjeti oni, koji se barem nešto razumiju u psihologiju čovjeka.

Rekli smo da je opsjednuće po vragu najgori utjecaj vraga na čovjeka. U čemu je to opsjednuće. Narav opsjednuća je u tome, što se nečisti duh nastani u čovječjem tijelu, razumije se s dopuštenjem Božjim kao što to biva i kod drugih napasti. Đavao nalazeći se u čovječjem tijelu služi se nižim, osjetnim duševnim moćima i tjelesnim organima, pa onoga čovjeka, kojeg je opsjeo muči na najrazličitije, često upravo na strašne načine. Opsjednuće valja dakle dobro lučiti od vražjih napasti, kao i od načina, kad vrag izvana djeluje na naše tijelo, na naša osjetila. Izvor opsjednuću kao i drugim utjecajima đavla na čovjeka leži u istočnome grijehu, kojim se prvi čovjek, a po njemu kao svojemu zastupniku, cijelo čovječanstvo odvratilo od Boga, svoga Stvoritelja, a podalo se u ropske lance đavola.

Prije dolaska Spasitelja bilo je mnogo ljudi od vraga opsjednutih kod pogana, a i kod židova. O tome nas uvjeravaju izvještaji svih naroda. U vrijeme pak Isusovo bilo je kod židova mnogo opsjednutih, ta blizu je bio konac vražjeg gospodstva nad čovječanstvom. Sveto nam Evanđelje pripovijeda, kako je Isus izgonio nečiste duhove iz ljudi. To su činili i njegovi apostoli a i drugi kršćani, od Boga za to danom im snagom.

No kaošto istočni grijeh nije prestao prelaziti na ljude otkupom Isusovim, tako je đavao i poslije znao opsjednuti ljude, ne dakako u tolikoj mjeri, kao prije, ali slučajeva je svakako bilo.

Krivo bi mislio, tko bi držao, da danas nema opsjednuća. Jest i još danas imade slučajeva, gdje ljudi bivaju opsjednuti po vragu. Dakako, da oni, koji ne će da vjeruju, da imade vragova, da ti i tvrde, da nema ni opsjednuća, da su to „izmišljotine popovske". Jednako mnogi niječe i čudesa na pr. Lurdska, jer vele, čudesa nijesu moguća, dakle ono, što se zbiva na pr. u Lurdu nijesu čudesa. Ili obzirom na opsjednuća po vragu vele, vraga nema, dakle nema ni opsjednuća po vragu. Svi ti, koji tako dovore, u drugu ruku u ljudskome spoznavanju naglasuju metodu indukcije, kojom se od pojedinih slučajeva izvode pravila, zakoni, kad pak govore o čudesima i opsjednuću po vragovima, hvataju se metode deduktivne, kojom se iz pravila, zakona zaključuje na pojedine slučajeve, koju inače znadu nazivati i neznanstvenom. I ovdje, kao i drugdje, vidi se, kako je ljudima često puta malo do istine.

Na prigovore protiv čudesa i opsjednuća po vragovima valja među ostalim i ovako odgovoriti. U Lurdu se zbivaju takve činjenice, koje ne samo ne možemo pripisati naravskim silama, već se te činjenice protive naravskim silama, ta vidi se, da su te činjenice upravo nemoguće po naravskim silama. Kad je tome tako, onda

su te činjenice proizvod bića svemogućega, gospodara naravskih sila, dakle su čudesa. Ako se čudesa zbivaju, onda su svakako i moguća.

Obzirom pak na opsjednuća isto tako valja odvratiti na prigovore. Da pripomognemo onima, koji će možda imati, na žalost, priliku suzbijati kojekake dosjetke obzirom na vraga i opsjednuće po njem, razvit ćemo i taj dokaz. Pojave li se u nekom čovjeku takve pojave, koje ne samo ne možemo psihološki protumačiti, nego su upravo u protimbi sa psihološkim pravilima i zakonima, valja nam zaključiti, da te pojave ne mogu pripadati naravi čovječjoj, već da su nad tom naravi. Te pojave valja nam pripisati biću, koje svojom inteligencom nadmašuje razumnu narav čovječju, a kako te pojave na sebi nose žig opakosti i zlobe, valja ih pripisati biću inteligentnu, ali opaku to jest vragu. Vragovi dakle opsjedaju ljude, a ako opsjedaju, onda ih svakako i ima. Usput spominjemo, da takovo dokazivanje valja i upotrebiti obzirom na špiritizam, jer i kod špiritizma neke činjenice nadmašuju sile naše naravi, a imaju na sebi biljeg opakosti, valja i nje vragu pripisati. Zato i sv. Crkva strogo zabranjuje kako špiritizirati, tako i čitati knjige, koje preporučuju špiritizam. Kad smo već kod toga špiritizma, valja da istaknemo, da je zabranjeno špiritizirati i onda, ako se pojave dadu i naravskim silama protumačiti, jer je pogibao i u tim pojavima doći u dodir s vragom. Prema tome zabranjeno je uopće špiritizirati. Osim toga valja nam napomenuti, kako se špiritiziranjem narušuje zdravlje napose obzirom na živčevlje.

Nesreća opsjednuća po vragu stigla je i kćer Kananejke. Koliko je kći morala trpjeti znalo je za to i majčino srce. Pomoći za svoju kćer nije mogla naći nigdje u ljudi, i za to čim je čula, da je Isus došao u krajeve Tirske i Sidonske pohitjela je k njemu, da u njega zatraži pomoć za svoje dijete. To svakako nije bilo bez velike žrtve, jer je ona bila poganka, ali njezino srce bilo je pripravno pridonijeti svaku žrtvu za dijete. Majčino je srce zlatna kolijevka, što ju je sazdao za dijete sam Gospod. Tako bilo i u ove poganke, koliko bi više moralo biti kod kršćanskih majka.

Ljubav majčina toliko opjevana kod sviju naroda najzanosnijim riječima vazda još nailazi a i nailazit će hvale, priznanja ne samo kod pjesnika, govornika, već uopće kod ljudi, kojima još bije u grudima čovječje srce — ta majka je majka. Osobit sjaj dobiva majčinska ljubav u srcima pravih kršćanka, koje znadu, da su njihova djeca stvorovi Božji, dar od Boga, slika svevišnjega, hram Duha svetoga, baštinici kraljevstva nebeskoga, da će im biti radost i kruna kroz svu vječnost. Tko da zaviri u dubinu nježnosti srca majčinog, srca, koje bije za dijete, veseli se, pregara, nada se, a sve za svoje dijete!

Moderno vrijeme, koje toliko zala proizvelo u srcima ljudi, nije ostavilo netaknuta ni majčina srca. Mnoge majke slijepe su za sva nagnuća k zlu svoje djece, te ne će da u njoj vide ništa zla, već same anđele. Takva je ljubav slijepa, i zato znade dovesti u propast i djecu i majke. Druge opet shvaćaju materinske dužnosti odveć na laku ruku, recimo, moderno, te svoju djecu prepuštaju dojiljama i služinčadi. Takove majke srca su kamenoga, te ih zapravo i ne ide naziv majka. Pravo majčino srce poznaje se tek u bolesti djeteta. Koliko li imade nemarnosti u takovim prilikama u mnogih modernih majka znade se dobro. Pa gdjekada se onda tek probudi moderno srce majčino, kad prestaje kucati srce djeteta. A onda takova nemarna majka krivi sve i svakoga radi smrti svog djeteta, šta više i protiv Gospodara svijeta znade govoriti, a ipak svemu je sama kriva. Majke treba da znadu, da djecu od Boga im danu moraju privesti k Bogu. To će učiniti, budu li i riječju i primjerom djecu navikli na kršćanski život. To će im lako poći za rukom, budu li svoju djecu vodile k Stolu Gospodnjemu često, po mogućnosti i svaki dan. A kako je danas u tome pogledu žalosno i prežalosno!

Ne možemo ovdje u tančine ispisati dužnosti majčine; no spomenut ćemo još samo dvije, tri. Mnogo djece imati jest sreća i blagoslov Božji za majke. Grozan je grijeh modernog svijeta, koji ne će da ima djece. To je protiv volje Božje, protiv naravi čovječje, protiv domovine, protiv ljudskog društva. Nije u redu, ako majka samo jedno dijete odlikuje svojom ljubavi, već treba pravednosti i u ljubavi. Zato „hercpinkla“ ne smije biti u pravoj kršćanskoj kući. Držimo gotovo suvišnim i spomenutl, kako se to „hercpinklstvo“ ljuto osvećuje i na materama i na samima „hercpinklima.“

Dosada služila nam Kananejka kao izgled majčine ljubavi, a sada promotrimo tu ženu u njezinoj molitvi. Uz bol, što ga ćutjela sa svojom kćeri spojila je molitvu. Tako valja da i kršćanske majke mole za djecu svoju u sreći i nesreći, u zdravlju i bolesti, u siromaštvu i bogatstvu. Lijepo veli jedan pedagog, da nije dosta govoriti djeci o Bogu, već da valja govoriti i Bogu o djeci t. j. moliti se za djecu. Moderni svijet, koji se odvratio od Boga, smijat će se tim načelima kao i njihovoj primjeni, ali lijepo veli jedna njemačka poslovica, da se onaj najbolje smije, tko se smije na koncu. To vrijedi za kršćanske majke, jer će im molitva sigurno donijeti obilna ploda. Valja nam ovdje primjetiti, da molitva nije bezuspješna, ako se plodovi ne opažaju u tjelesnim, vremenitim dobrima, jer osim tih dobara ima i duhovnih, vječnih, a ta su svakako kud i kamo dragocjenija. Šta više, često baš pomanjkanje tjelesnih vremenitih dobara znade čovjeka privesti k duhovnim, vječnim dobrima. Dakle, kršćanska majko, moli se Bogu za svoju djecu, i znaj, da će tvoje molitve biti uslišane, da će usrećiti tebe, tvoju djecu, sve one, za koje budeš molila. Izgled ustrajne molitve podaje ti Kananejka a sjeti se i one velike žene, majke sv. Augustina, sv. Monike, koja je

dvadeset punih godina oplakivala zao život svog sina, i molila za njegovo obraćenje. Suze njezine i molitve bile su preobilato nagrađene, ta isprosila je u Boga obraćenje svog sina, koji se poput orla visoko digao u kršćanskoj svetosti. Kananejka nije samo majkama već uopće svima nama podala primjer, kako nam valja moliti. Molitva se ima osnivati na živoj vjeri, a takovu pokazala je i Kananejka, budući po izvještaju sv. Mateja počinje svoju prošnju ovim riječima: „Gospode Sine Davidov, smiluj se meni." Tima riječima ispovijeda svoju vjeru u Isusa, Boga i Spasitelja svijeta. S čvrstom vjerom spojila je i nepokolebivo pouzdanje, jer zaufano veli: „Smiluj se meni." Da je Kananejka molila od srca Spasitelja za ozdravljenje svoje kćeri, suvišno je i spominjati. A poniznost, kojom je molila, upravo je dirljiva. Kad je Isus poredbom istakao razliku među židovima i poganima rekavši: „Jer nije pravo uzeti kruh od djece, i bacati psima, odgovori kananejka ponizno: „Da Gospode, ali i psi pod stolom jedu od mrvica dječijih." Nekima će se odveć oštrima činiti one riječi Spasiteljeve „jer nije pravedno uzeti kruh od djece, i bacati psima, ali ako imademo na umu način govora u istočnjaka, koji svoje misli i čuvstva izrazuju poredbama, bit će nam razumljiva poredba Isusova ako i oštra, a opet pružila je Kananejki priliku, da se pokaže poniznom. Jer je kananejka molila živom vjerom, pouzdano, iskreno ustrajno i ponizno; zadobila je i milost, za koju je prosila. Uzato i ona i kći postale su kršćanke i time dobile najveće milosti.

Hoćemo li i mi da dobijemo po molitvi dobra tjelesna i duhovna, valja da molimo poput kananejke: živom vjerom, pouzdano, iskreno, ustrajno i ponizno. *Pedagog.*

Konference kršćanskim ženama.

O dostojanstvu kršćanske žene uopće.

MAJKA. DUPANLOUP.

Zadnji ste puta, moje gospođe, vidjele razne stupnjeve dostojanstva i veličinu, koju nalazimo u kršćanskoj ženi, kao drugarici, oslonu i savjetnici muževoj; čule ste o krepostima, koje odgovaraju ovome dostojanstvu: o dobroti srca, jakosti duše i razboritosti uma.

Mogao bih vam označiti, gdje biste mogle potanje učiti o krepostima, koje odgovaraju svakoj od ovih veličina kršćanske žene. Nalaze se u najljepšim poglavljima knjige Crkvenice, u poglavlju XXXI. knjige Rečenica, u III. poglavlju prve poslanice sv. Petra, u III. poglavlju prve poslanice sv. Pavla Timoteu. Žene u starome Zavjetu Biblije pružaju vam primjer najveće kreposti, ali moram i to spomenuti, i primjer velikih pogrješaka.

Vi znadete povijest o Jobu i Tobiji. Njihove žene pružaju žalostan primjer slaboće. One bi bile morale, da su bile žene jake, prosvijetliti, podržati, jačati i tješiti svoje muževe, tako teško iskušane. One to nijesu učinile. Vidite dakle, kako pada žena, koja zaboravlja što je dužna Bogu i mužu, čija je drugarica. Žena Tobijina mrmlja proti Promisli Božjoj, žena Jobova ide i dalje, ona dolazi do bezboštva i blasfemije. A idemo li i dalje u povijesti ljudskoj, evo Eve. U koje nevolje stavila je ona svoga muža, svoju djecu, sve nas! Ne ću dalje da navodim tužne primjere, već vas sjećam dana naviještenja blaženoj Gospi, na taj dan uspostavila se na novo vaša veličina, uzdiglo visoko vaše dostojanstvo.

Preduzeo sam si, da danas razmotrimo najkarakterističnije crte u dostojanstvu i veličini kršćanske majke. Nikada ne bih svršio, kada bih hotio da budem potpun u tom predmetu, jer to je predmet neprispodobiv i božanske dubljine.

Hoću samo da vas sjetim na nekoje rečenice naših svetih knjiga, koje otkrivaju Božje misli. O prvobitnome dostojanstvu majke, o temelju i njegovoj načelnoj veličini, već sam imao prilike da vam govorim, ali volim opetovati: da je majka drugarica Boga samoga, njegove moći i stvaranja. Bog sam, po misterioznome određenju svoje Promisli izabrao je majku, da dade život najplemenitijim stvorenjima, koja mogu na zemlji postati sveta, a jednom blaženici u divotama nebeskoga raja. Ona im daje život, nosi ih pod srcem, uzgaja ih i hrani, ne samo vlastitim substancama, već da tako reknem i svojom dušom, ako je kršćanka; dodajem jošte, da ne samo za vrijeme njihova djetinstva, ne, već tijekom cijeloga života ona mora ispunjavati te dužnosti, jer majka je uvijek majka. Četvrta zapovijed Božja: „Poštuj oca i majku", ravna se prema različnoj dobi, ali dijete uvijek ima da izvršava dužnosti prema majci, kao i majka prema djetetu, a ove dužnosti proizlaze iz Božanskoga naloga, formalnog i vječnog.

Evo dakle, što je Bog učinio sa stvorenjem slabim i uzvišenim ujedno, koje se zove majka.

Ishodište svega toga jest prvi blagoslov, dan rodu čovječanskomu prije pada, u nevinosti raja zemaljskoga: blagoslov bračni, očinski i materinski. Već sam vam rekao lijepe riječi toga blagoslova, da vas upozorim, da su one upravljene ujedno i na muža, glavu obitelji, i cijelome rodu čovječanskome.

Sada hoću da vam rečem, što je srce materinsko. Ne ustručavam se kazati, da je srce materinsko remek djelo Božje. Divna je moć ljubavi, što ju je u nj stavio.

Kako da vam predočim tu ljubav materinsku, njezinu dubljinu, jakost i njezinu neiscrpivu odanost? Neka bude dosta, ako vam rečem, da Bog kada nam hoće da pokaže svoju ljubav k nama, nije

hotio ni mogao naći bolje prispodobe, nego da svoju ljubav prispodobi ljubavi majke k djeci. To je veličajna crta, kojom hoće da nam pokaže svu nježnost svoje ljubavi.

Otvorim li knjigu proroka Isaije, što čitam? Bog, otac svijuljudi, veli ovako: „Kao što majka miluje i tješi svoje dijete tako ću i ja utješiti vas; bit ću vam kao majka koja doji svoje čedo i drži ga na koljenima". Sa nježnošću ljubavi materinske Bog prispodablja svoju ljubav k nama, da pokaže, kako ljubi čovjeka.

Ne vjerujem, da je ikada ljubav materinska bila više odlikovana i uzvišena, nego tim riječima.

Gospodin Bog da ljudima zorno očituje svoju ljubav prema njima veli, da nadvisuje ljubav, kojom majka ljubi svoje dijete, pa zato izjavljuje više puta, da je ljubav njegova veća nego najnježnije majke: „Gospodin Bog vaš, više vas ljubi, nego što majka ljubi svoje dijete".

„Može li majka zaboraviti svoje dijete, ne imati milosrđa s porodom svojim? Kada bi i majka zaboravila svoje dijete, ja vas ne ću zaboraviti". Uvijek se materinja ljubav sravnuje i prispodablja gotovo s ljubavlju Božanskom.

Reći ću vam što osjećam videći strah i brigu mlade majke za svoje dijete. Često sam se divio tome čudu, jer to jest uistinu čudo, kako materinska ljubav svojom moći sve promijeni u duši mlade majke: neodvisnost, radi koje se često kod svojih kćeri tužite, one lakoumnosti, one nestašnosti, koja sačinjava sav čar, ali i pogibao za mladež, svega nestaje, sve to ustupa mjesto brizi i odricanju.

A slušajte još i ovu riječ: „Kako majka tješi svoje malo dijete". Moć majke, kojom tješi svoje malo dijete, kada plače, ne možemo shvatiti. Ima neka tajna u glasu, neka neprispodobiva slatkoća, kao ona, o kojoj govori sv. Pavao, kada pripovijeda nježnu revnost apostola.

Ne znam, što bih vam još o božanskome značaju materinske ljubavi mogao reći; hoću da vam spomenem jednu samo vanrednu riječ Gospodina našega. Isus došao je na ovaj svijet, da Ga upoznamo i ljubimo. I On, da nam dokaže nježnost ljubavi, kojom nas ljubi, prispodablja ju sa ljubavi materinskom. Evo divnih riječi: „Jerusaleme, Jerusaleme, koliko puta hotio sam sakupiti djecu tvoju, kao što kvočka sakuplja piliće pod krila svoja, a ti nijesi hotio". To će reći: ljubio sam te, kao što majka ljubi djecu, a ti si me odbio. Više Krist Gospodin nije mogao reći.

U ljubavi materinskoj ima još jedna božanska crta, kojoj se ne možemo dosta nadiviti. Ljubav materinska nije samo najnježnija i najjača od svake ljubavi, ona je ljubav nesebična, koja znade trpjeti

i žrtvovati. Nijednome stvorenju na zemlji nije određeno toliko trpjeti kao majci, a u tome i sastoji veličina i plemenitost ljubavi materinske.

Divna li čuda! Nema na svijetu ljubavi, nego one, koja trpi Hoćete li dokaz, pogledajte raspelo. Bol oplemenjuje, uzdiže, pročišćuje, posvećuje, preobražuje.

Ljubav majke od prvoga časa do zadnjega jest žrtva. Nije bez slatkosti, jer slaba bi naša narav inače podlegla, ali žrtvovati valja uvijek. Gledajmo Mariju, novu Evu, kojoj valja prvu Evu od pada podignuti. Arkanđeo jedan bje od Svevišnjega određen da onu poniznu i čistu Djevicu ovim riječima pozdravi: „Milosti puna i blagoslovljena među ženama". Gledajte, prvoj je ženi rečeno: „U bolovima ćeš rađati djecu" i „u bolovima ćeš ih uzgajati". Ali ne tako Mariji; njoj veli anđeo drukčije: „Milosti puna, Sin, kojega ćeš roditi, zvati će se Sin Svevišnjega, kraljevstvu njegovu ne će biti kraja". A onda čitajte „Stabat Mater", pa ćete vidjeti, da je i srce iste Majke Božje probo mač bola. Trpjeti, da trpjeti je svakoj majci, i Marija, „milosti puna i blagoslovljena među ženama", nije bila izuzeta.

Ljubav materinska, jest ljubav do žrtve. Majka, koja ne razumije, da je žrtva temelj njezina života, ne odgovara ni zahtjevima života, ni određenju Božjem.

Onaj dan, kada žena postane majkom, počinju za nju žrtve. Treba se odreći odmora, sna i svake zabave. A sve to nije ipak bez slatkosti, ali tek žrtva je ono, što tu ljubav čini plemenitom i božanskom. Uzdržaje se i zaštićuje život jednog bića, da se služi Bogu. Nikad ne će djeca razumjeti, kolike su muke zadavala majci za prve tri godine. Neka mi zato oproste, ako im reknem, da su nezahvalna. U svem štovanju djetinjem, nikada toliko zahvalnosti, da nadoknade neizmjernu brigu i neiskazanu nježnost majke. Što se jedna majka napati briga i naužije straha za prvih godina svog djeteta! Tome nema kraja, znadete sve to bolje od mene, zato vam toga više ne ću nabrajati.

Onda dolazi doba prve sv. Pričesti. Sretno li doba, ako je majka prava kršćanka, te je znala srce svog djeteta prirediti za taj sveti čin, i pribaviti mu tako milost i blagoslov Božji.

Godine prolaze i dolazi čas, da žrtva prima značaj misteriozan i najbolniji. Kćerka odraste, pa joj valja ostaviti majku. Majka predaje kćerku često nevrijednome mužu, a uvijek ju predaje nepoznatomu. Moje gospođe, ja ne poznam ništa strašnijega. Kada god blagoslivljem brak, pa kada vidim onaj pogled, kojim kćerka pogleda majku, kao da se nijemo i bolno oprašta od nje, to me dira, ja onda osjećam bol, koji je kud i kamo veći u srcu majke, nego li u mojem. Ljubav majke je žrtva, a to joj podaje bezprimjernu veličinu. Ima

godina u životu majke, gdje nema radosti, gdje sve oko nje tamni, svega nestaje, srce dršće, a i podleglo bi, da se pogled ne obraća u vječne visine.

Majka mora pridonašati žrtve, dok je živa, bez prestanka. Svakoj se ženi, kada postane majkom, mogu kazati riječi svetoga starca Simeona, koje je rekao Majci Boga-čovjeka: „Mač boli probosti će srce tvoje!"

Ljubav je velika moć duše, koja odlučuje u našim djelima. Ima blaga u vašim srcima, majke, a što ste učinile od njega? Treba da se tjm blagom služite, ne samo da budete na visini svojih dužnosti i požrtvovnosti, već da to blago posvećujete ljubavlju osobitom, nadnaravnom, velikom ljubavlju Božjom, kojoj treba da vodi sve, pa da od te ljubavi opet proizađe, nježnije, čistije, jače, na one, koje vi morate ljubiti.

Vi ste, moje gospođe, stvorene da trpite! Uvjerite se o toj istini, čuvajte ju na dnu svog srca; prigrlite svoje određenje, budite spremne na žrtve! One neka budu duša vašega života, nadahnuće svemu što radite za svoju djecu: žrtvujte se, predajte se, i znajte crpsti jakost iz srca Božjega, da se uzmognete žrtvovati uvijek, ne klonuti nikada. Prevela *Herma Kürschner.*

Rimski glumac.

Bilo je vedro proljetno jutro godine 303. posl. Krista. Ulice grada Rima bijahu pune uzrujane svjetine. Ovdje, ondje vidio si jedne, kako stoje u hrpama i živo raspravljaju o novosti, koja im je toliko dobro došla, koliko je i neočekivana bila; drugi opet puni straha, prikrivahu lice i žure se da nađu zaklon u svojim kućama. Ovoga jutra izdade naime Dioklecijan edikat, koji naviješta novo, progonstvo kršćana. Vivarije ili željezne krljetke imadu se napuniti divljom zvjeradi, a pristaše mrske sekte mora da se opet zaplaše i potraže u njihovim skrovištima, da se Rimljanima željnim zabava uzmogne prirediti svečanost. Uzbuđeno pogovaralo se na ulicama o novom ediktu, te se već unaprijed veselilo svečanim zabavama, što ih obeča car.

Nedaleko foruma sakrivena avetinskim brežuljcima, stajaše krasna palača. Na balkonu stoji mlada gospođa posve u misii udubljena. Buka iz daljine samo slabo ozvanja u njezinim ušima i malo smeta njenim mislima. Ta je gospođa jedna od najbogatijih Rimljanka, krasna Klaudija, eno stoji nepomično dok se na jednoć na štropot dolazećih koraka okrene i vidi, gdje dvorištem prolazi rob. Klaudija mahnu rukom i zapita, što traži. Rob se duboko nakloni i odvrati:

„Murena i pjesnik Fulvije mole, da ih primiš?" Klaudija dade znak, da ih je voljna primiti, a na to stupe pred nju dva odlična Rimljanina, sa još trećim gostom, slavljenim glumcem Genezijem, što je upravo došao u grad.

Taj ugledni glumac veselih gluma, uživao osobitu sklonost cara Dioklecijana, zato ga je i slijedio sada u Rim da proslavi 20. godišnjicu, otkad je učinio Maksimiljana Herkuliusa saveznikom svoje carske krune. Od kada je podijeljen carski prijestol, cijeli je niz narodnih slavlja svjedočio, da su odnošaji između oba cara prijateljski. Genezije namjeravao je, da će u ove dane glumiti ili bolje improvizirati koji od onih komičnih komada, gdje slobodan dialog stoji u službi satire, i gdje se pred oči donose koliko naravni toliko istiniti zločini velikaša, nepravde mogućnika i ludorije mekoputnika. Ova tri došljaka htjedoše da se Klaudiji poklone i ujedno zapitaju, nijesu li ju napori jučerašnjeg dana odveć umorili.

„Nipošto" — odvrati gospođa, — no ja nijesam prijateljica prizora, kakove sam jučer u areni gledala. Odlučila sam da ne ću nikada više takovima igrama prisustvovati, one razbuđuju strast u puku."

„Čini se," reče Fulvije, „da je naš uzvišeni car sam preuzeo, da se brine za zabavu svojih podanika; ta on je izdao novi edikat proti kršćanima, i zapovijedio da se imadu vivaria opet napuniti."

„Čula sam o tome," prekine ga Klaudija. „No zar ne znaš inače ništa nova?"

„Doista," reče Genezije, „naš tako duhoviti i zaboravni Fulvije, dovršio je svoj najnoviji „pjesmotvor".

„Njegov najnoviji pjesmotvor! „Ali Fulvije," odvrati Klaudija obrativ se pjesniku „a zašto ti sam to nijesi još spomenuo?"

„Predmet pjesme nadilazi svaku hvalu," nastavi Genezije.

A što je? zapita ona — „Rea Silvija." „Doista lijep natpis," reče Klaudija, pogledavši Fulvija, „Ali zar nije malo čudan?"

Nasmiješiv se Genezije nastavi: „Ja sam već hotio da neka važnija mjesta iz tog pjesmotvora naučim, da ih kod slave govorim pred carem, ali Fulvije u svojoj čednosti ne dozvoljava, i tako umjesto da djela drugih predstavljam, moram sam da tražim predmet predstave."

„Što, zar nijesi na čistome sa tvojom predstavom?"

„Ne posve," odvrati Genezije. Hotio sam još prije, da čujem savjet svojih prijatelja, jer do suda jednog pjesnika, i do savjeta jedne gospođe držim više, nego li do svih kritika rimskih kritičara. Zapravo ne bih htio, da u moju glumu dolaze dosadni i niski značaji kao: škrt otac, slaba gospodarica ili rasipni sin. Naravno treba da taknem događaje i mane vremena, stoga upravo sada mislim na nešto na što me uputio edikat cara."

„Edikat protiv kršćanima?“ prekine ga Fulvije.

„Jest“ odvrati Genezije.

„Jadnici napokon će ih još posve uništiti.“ reče blagim glasom Klaudija.

„Vae victis!“ napomenu smiješeći se Fulvije.

„Propast im je sigurna, ako uzmeš da tumačiš običaje i obrede te ogavne sekte,“ doda Murena.

„Ali molim te, ne rabi izraz ogavna,“ odvrati Genezije ozbiljnim glasom, „Ova riječ ne pristaje. Proučavao sam to pitanje pomno i našao obilje toga, što mi se čini nemogućim, no drugo ništa. A ti, Fulvije našao bi gradivo za najljupkiju pjesmu, pjesmu o siromašnom no dražesnom i lijepom životu. Jedna od kršćanskih legenda pripovijeda o majci djevici, koja nosi dječarca na rukama, o neuglednoj štalici, što je jednom Bogu za konak služila i o robovima, što se ondje klanjahu majci i djetešću, i koji kasnije postadoše Bogu slični. Nadalje imadu kršćani običaje i obrede pune dubokih tajna i uzvišene mudrosti“.

„Zar se ne prolijeva krv kod njihovih žrtava?“ zapita Klaudija.

„Nipošto, nego ona, što ju u areni lavovi prolijevaju. A to drže kršćani za osobitu čast i sreću.“

„A ti poznaješ njihove običaje i ćudoređe?“

„Poznajem. Budući življah nekoliko godina u miru imao sam dosta prilike da proučavam njihovu vjeru da ih tako mogu tim istinitije na pozornici predstavljati. Imat ću doskora čast predočiti vam obrede krštenja i druge čudnovate vježbe, koje do sada nijesu još u javnost došle.“

„A kada će biti ta predstava?“

„Nadam se za koji dan!“

„Tad ćemo biti svi prisutni,“ reče Klaudija, „da štogod naučim i da odobravajući pljeskam.“

Murena digne značajno pogled i primjeti „A Galerije?“

„Doista,“ odvrati nešto trpkim glasom Genezije; „ja samo šale zbijam s kršćanima, a on ih ubija. Galerije je zvijer, on ubija, ne da kazni, — već samo ubija. Ne dvojim ni malo, da će Dioklecijana svrgnuti.“

„A što će onda biti bičom da ga kazni?“ upita Klaudija.

U taj čas prekinu im razgovor novi došljaci. Razgovor ne samo da je bio ozbiljan, već postade i pogibeljan, jer da je samo koji Galerijev uhoda, Klaudiju i njezine prijatelje slušao, bila bi bez dvojbe još prije noći stigla zapovijed da se imadu zatvoriti.

Igre u cirkusu vazda su privlačile mnoštvo gledalaca, ali kod prilike, kao što je bila ova, gdje je mogao narod da uživa milost, te gleda dva cara, bilo je mnoštvo još veće.

Već dugo prije određena sata, nagrne nestrpljiv narod i zgradu opsjedne. Na cestama, ulicama i pod slavolucima lete dobro ugojeni konji patricija. Tu si mogao da vidiš još na četiri kolesa pilentu vijencima okićenu i od skupa robova okruženu, kako mogućom brzinom vozi na svoju ljepotu ponosne gospođe carskog grada. Eno i vestalinkâ sa carskim štitom, a tamo kola Flaminaca, što ih vuku konji bijelci, pred kojima trči liktor, da strašnim šibama krči put. Topot uzrujanih konja, poklici vozača i šum svjetine, odjekuje sa svih strana. — Misliš, da more provalivši obale, valja svoje valove prema vratima kazališta.

Cirkus je podignut točno u polukrugu. Uza stijene diže se jedan sprat nad drugim, stube, što do njih vode, imadu u svakom spratu po jednu veću i širu stepenicu, koja služi kao spajajući shod. Cijela zgrada napunjena je bučećom svjetinom; ni jedno sjedalo ne ostade prazno. Topotanje nogu, vika pridošlica, koji uzalud traže da si nađu mjesto, kojega više nema, — djeluje upravo zaglušno; k tome se čuju još nestrpljivi poklici za dolaskom cara i princeva.

Napokon se zastor, što zastire privatni ulaz, stao micati, i car dođe sa svojom pratnjom. Gotovo da se onesvijestiš od burnog klicanja svjetine u očekivanju predstave.

Fulvije kao pjesnik i prijatelj Genezija otprati ga do pozornice. Genezije blijed i nervozno uzbuđen, u ovaj čas činilo se, kao da je izgubio svu energiju i prijašnju hrabrost. Ono ćuvstvo i čudesno pronikruće svoje uloge, što mu je često nosilo burno odobravanje i učinilo ga idolom pučanstva, kao da ga je u ovaj čas ostavilo. Bilo kao da ćuti zao uspjeh, kao da osjeća da će odsad biti drugim, a ne više velikim dramatikom. — Bez duha i života kako je bio gotovo je hotio da se u zadnji čas prijavi bolesnim i da ostavi svoju ulogu. Fulvije opazivši kako se blijedilo na licu prijatelja povećaje stavi ruku na njegovo rame i ovako ga nagovori: „Genezije, prijatelju, činiš mi se nemiran i u tjeskobi. Što te je snašlo? Zar ti je koban san duh zamaglio? Ti, koji si obično pun tako veselih dosjetaka, da se usuđuješ istom Dioklecijanu rugalice kazivati, a bez straha od prekoravanja ili kazne.“

„Što?“ odvrati Genezije, „nijesam imao nikakvog sna. Moja je glava jasna, a osjećam, da sam mojemu predmetu potpuno dorastao, ali slutim, da se moja sudbina ima svršiti. Jedno meni nepoznato biće govori u mojoj nutrinji, da posljedni puta stupam na pozornicu. — Moguće, da me već ove noći čeka smrt. Napokon ako me taj strašni duh pograbi sred mojega slavlja — to mu dovikujem: „Dobro došao!“ Jer ako je za vojnika čast umrijeti na bojnom polju, ni glumac ne može da si želi bolji udes, nego da pred publikom, koja mu odobravajući kliče, dočeka svoju smrt.

„Čudesna slutnja!“ odvrati Fulvije. Dali bogovi ne bilo tako! Ti ćeš nas još godine i godine zabavljati svojim dosjetkama.“

*

„Uistinu to je čudesno čuvstvo, još nikad ne osjećano. Najčudnije jest, da ne proizvodi turobnosti. Nego, sada je nadošao čas, valja da počnem.“

Na ove riječi stisne ruku prijatelju, nasmiješi se i doda: „Moriturus te salutat.“ Fulvije se udalji i uze mjesto među gledaocima blizu Klaudije. Časak poslije digne se zastor.

Publika, koja je s velikom pažnjom čekala, ugleda glumca u bogatom, veličajnom odijelu. Poslije običajnih pozdrava započe proslov, a pod kraj ovoga naviješteno, da je Genezije voljan, da iznese parodiju kršćanskih obreda i običaja. Na ove riječi zašumi burno odobravanje, a zastor se spustio, da se tako istakne prijelaz od prologa na samu glumu. Kad se zastor opet dignuo, bijaše na pozornici soba, crnim suknom izvješena, u sredi vidio se krevet, na kojem je ležao Genezije, svijajući se od velikih bolova. Oko njega stajahu prijatelji i sluge. Jedan od njih nagne se nad krevet, upre svoj pogled na bolesnika, kao da hoće da čita, što li je razlog bolesti njegovoj.

„O, prijatelji,“ reče Genezije, na oko kao da se bori sa smrću, „ja trpim, trpim, strašno!“

„Što te boli? Gdje je bol, što te je napala? Želiš li, da prinesemo žrtvu Eskulapu?“

„Na žalost,“ odvrati Genezije, „na žalost, ni Hygieja, ni Esculap, ni Serafis ne mogu da mi ublaže bolove,“ i bez svijesti sruši se u naručaj svojim prijateljima.

„Kaži,“ kliču mu prijatelji „kaži zar ne ima sredstva, koje bi tvoje patnje umanjiti ili bar donekle bolove ublažiti moglo?“

Genezije, kao da ga muče strašni grčevi, uzdišući i jecajući progovori: „Samo je jedna stvar — samo jedno sredstvo, što može bolove moje ublažiti — jedno sredstvo samo, što može vatru ugasiti koja me spaljuje — samo jedno sredstvo — a to je — voda svetoga krsta.“

Na ove riječi bukne grohotan smijeh, a svjetina zabučila silno, jer car sam dade znak za pljeskanje. Prijatelji Genezijevi doniješe sada jednu dugu bijelu odoru i oblače ga u nju, drugi potrči i donese vodu, koju ulije u kovnu posudu; treći nosi ogroman sa simbolima i mističnim znakovima izpisani smotak papira, dok opet drugi odvuku Genezija do mramorne posude, također vodom napunjene.

Pošto je Genezije doveden u prednji dio pozornice, uze zato određeni svećenik mramornu posudu i proli vodu, što se u njoj nalazila vrhu glave od bola izmučenoga bolesnika, i ujedno izgovori tajinstvene riječi, koje kršćani izgovaraju, kada obraćeniku dijele milost svetoga krštenja i tako ga primaju u svoju općinu. Tišina, da nijesi čuo daha vlada nebrojenom svjetinom. Genezije pognuo se naprijed, da ga mogu politi vodom. Niti glas, niti kret nije odao zanimanje, kojim je množina slijedila nastavak glume.

Genezije stoji još dulje u pomenutom držanju; glava mu ostade pognuta, a ruke na prsima prekrštene. Duboka tišina vlada u okolišu, svačije oči upravljene na njega i paze na najmanji kretaj njegov, kad se na jednoć uspravi pruži ruke prema nebu, skine krinku i jakim glasom progovori: „Christianus sum! — Ja sam kršćanin! Kršćanin sam!“

Glasno i trajno pljeskanje! Dioklecijan sam pljeska rukama, pače isti mrki Galerije dade znak odobravanja. Genezije stane časak nepomično u svojoj bijeloj odori; lice mu sjaji nebeskim sjajem kao da mu sjaj dolazi iz dubljine duše.

Zatim pokroči bliže do naroda i progovori duboko potresenim glasom: „Stanovnici grada Rima gledajte, ja sam kršćanin!“ Nadnaravan sjaj njegova pogleda i veličanstven mir, što se odrazuje u njegovom držanju, po drugi put izazove buru odobravanja, koja mu je prije toliko godila, i s kojom se prije ponosio. No sada ovaj novi dokaz sklonosti naroda učini, da ga oblilo smrtno blijedilo, spusti polagano ruke, sklopi ih i pade na koljena. Tako ostade časak. Oči su mu bile još uvijek k nebu upravljene. Cijelo njegovo držanje bijaše dostojanstveno i ponizno.

„Bogova mi gore,“ klikne sada Klaudija, obrativši se do Fulvija, „to nije više igra što sada radi!“

„Imaš pravo; to je zbilja!“ — U tom času postigne ganuće njegove duše vrhunac. Štovanje što mu se prinosilo, cvijeće i vijenci, koji su na njega padali, kao da su mu prouzročili bolove i usjekli rane.

Podignuv se Genezije pođe laganim korakom do na rub pozornice i progovori pridušenim glasom, ali koji je prodirao do stražnjeg kuta gledališta: „Uzvišeni care i vi svi, koji ste tu prisutni: borci, filozofi i senatori, gospoda i gospođe, čujte što ću vam kazati!“ Tihi i svečani muk zavlada, cijelom zgradom, sva uha pozorno paze, da im ni slovka ne umakne. — „Do ovoga časa nikad nijesam čuo riječ kršćanin, a da me nije kod tog imena spopao strah i ogavnost. Mrzio sam iste svoje prijatelje, za koje sam znao, da toj vjeri pripadaju. Naučio sam od njih tajne i običaje kršćana, da ih učinim predmetom rugla i vaše zabave.“

U to ga prekinu poklik: „Daj čast bogovima kraljevstva!“ — a drugi dodade: „Živio Augustus cezar i Galerije!“

Genezija to nije smelo, već kao da ga novom snagom napunilo, nastavio: „Velika li i neviđena čuda! Jedva što je voda uhinjenoga krštenja — moje čelo okvasila i jedva, što sam dao odgovor, da zbilja vjerujem čemu sam se tek malo prije rugao, ugledah pred mojim očima četu nebeskih duhova, bijahu odjeveni u sjajne odore, kao da je iz njih strujila rijeka nebeskog svijetla. Umrli jezik, ne može da ih prebroji; ne može ni da im opiše neobičnu ljubkost. Jedan od njih držao je u svojim rukama smotak, iz kojeg mi očita

sve zablude i grijehe, koje sam počinio počamši od djetinstva — grijehe za koje mišljah, da su već odavna pokopani u tami zaboravnosti. Iste moje griješne želje i griješni strah bijaše tamo zabilježen. Dok mi on ravnodušnim glasom očita beskrajnu čitulju mojih prekršaja, obuze me duboki stid, i prevlada veliki strah. U toj borbi moje duše zaprosih Boga — Boga kršćana — neka bi dovršio djelo, što ga je tako čudesnim načinom započeo. Netom se ta prošnja meni iz srca vinula, već jedan od tih anđeoskih duhova — kao da mi u duši čita najtajnije misli — obrati k meni svoje lice, na kojem je odsjevalo božansko smilovanje i božanska ljubav, on uze u ruke smotak i umoči ga u krsnu vodu pokraj mene. Izvadiv ga opet — bijaše čist od svake ljage, činio mi se svijetlijim i bijelijim od snijega. O, ganutljivi simbol srca, oslobođena od svake krivnje grijeha, o blaženo srce, kome je prvobitna čistoća opet povraćena!"

Genezije stade časak, suze mu potekoše niz lica. Zatim raskrili ruke, kao da želi u ljubavi svekolike da zagrli te nastavi: „O mogući vladaru i ti moj narode rimski! Vi, koji me slušate, vi, koji kršćane progonite, pravome se Bogu rugate, vjerujte i priznajte sa mnom, da je Isus Krist pravi Bog, da je on istina i život i da samo po Njemu možete zadobiti oproštenje vaših grijeha!"

Genezije stane čas tiho i nepomično. Znao je dobro, što će se dogoditi, zato je mirno čekao, neka svjetina iskaže svoje bjesnilo. Jer to nenadano očitovanje vjere na oči cara i gledalaca, moralo je da izazove, gnjev pučanstva. Tako se uvjeri Genezije, za koga još časak prije nijedna hvala nije bila previsoka, nijedan dar prevelik i predragocjen, uvjerio se sada što u zbiljnosti vrijedi hvala i naklonost ljudska. Od onoga časa kad se priznao kršćanom, kao da je svaka pogrda za njega pravedna nagrada.

Odjeven još bijelom odorom, stojeći među cvijećem i vijencima, među draguljima i nakitom, kojim je svog miljenika opsipalo pučanstvo još prije borbe kao da će dobiti krunu i palmu pobjede. Njegove u Boga uronjene oči, kao da i ovaj čas još slijede vidjenje, što ga netom gledale a u ušima, kao da mu još zuji nebeska glazba, jer sred bučne graje, što ga okružava, stoji vedrim licem nadzemnim smiješkom na ustima.

Dioklecijan oklijevao još bi li ga dao uhvatiti, ali Galerije šapnu mu nešto u uho, na što car pošalje po prefekta Plautina.

„Odvedite ga!" glasila je njegova zapovijed i Genezije bude po straži odveden. Par sati iza toga i naš je mučenik već pretrpio grozno bičovanje. Kožno se remenje utisnulo duboko u njegovo meso i cijele komade mu otrgnulo, no lice mučenikovo sačuvalo svoju tihu vedrinu. Kao da pomisao na vječno veličje oduzelo svako čuvstvo za bol.

Kada su krvnici već umoreni od udaraca, svoje ruke spustili, a da mučenika uskolebati nijesu mogli, tada prefekat zapovijedi, da ga raspnu na kolo. Prvi put prođe hladna strava njegovim licem. Ali naskoro povrati se smiješak; on izgovara presveto ime Isus; hvalio Krista, poslanika Božjega iz sve duše:

„Plautine," reče „nema boga, nego Onoga, koga sam ja gledati smio. Njemu jedinomu se klanjam, Njemu služim, Njegov sam, ma me hiljadu raznih muka čekalo. Nema muke, koja bi me mogla od Njega otrgnuti ili zapriječiti, da njegovo sveto ime ne častim. Jedno samo žalim, da sam ga u svom životu toliko puta uvrijedio, i tako kasno upoznao."

Sve moguće muke su na njem pokušali, no sve uzalud. Željezne ga kuke razmrcvariše, njegovo krvavo tijelo polagano se na vatri pržilo, ali mučenik je molio i smiješio se još uvijek.

Upravo je nadošao čas, da će ga smrt osloboditi muka, kada se tiskao do njega mlad čovjek. Još je dohvatio njegov oprosni pogled.

„Hvala ti Fulvije", šapnu mučenik svomu prijatelju, „ja te čekam gore." Onda nadoda: „I Klaudija će doći." Još nekoliko nerazumljivih riječi titralo mu na usnama i slatkim smiješkom predade duh svoj. Njegovo tijelo bude još iste noći kupljeno, njegovi prijatelji zakopaše ga u vrtu gospođe Klaudije.

Iz dnevnika jedne male djevojčice.

BRANISLAVA.

Jučer na večer bila sam žalosna, no ne za dugo, poslije bila sam opet zadovoljna. Boljela me uha, pa nijesam mogla ostati mirna u krevetu. Onda sam se ustala, metnula uzglavak na krilo i sjela u naslonjač. — Vidi se, nijesam vješta sastavljanju; no za prvi put i to je dobro.

Njihala sam se naprijed i natrag, a naslonjač je poda mnom škripao: flik — flak; ali svaki taj kret bio je kano ubod igle, koju sam često zatjerala u prst šivajući odijelca svojoj lutki.

Najednom se otvore vrata i uniđe majka. Spremila se da pođe na neku večernju zabavu, pa me prije odlaska došla da posjeti. Čovjek bi rekao, da se pojavila kraljica sa dijamantima u kosi; haljina bila joj bijela i raskošna — ne znam, da li od svile ili atlasa — obrazi bili joj ružičasti i nekako neobični. — Mnogo mi je milija, kad nije ovako nakićena.

Majka mi reče: „Kćeri moja, ti si bolesna, a zašto me nijesi zvala?" Ja joj odgovorih: „Nijesam se usudila, jer sam znala, da

ideš na zabavu, pa ti ne htjedoh dosađivati". — U majčinom se oku pomoli suza; ona zapali svijetiljku i naglo izađe. Za malo časaka evo je natrag u svome običnome odijelu, noseći mi lijek i vate za uho. Ona potpiri vatru u peći, uze me na krilo i sjede sa mnom u isti naslonjač. Ja sam zapravo već prevelika, da sjedim na krilu majke, ali kad sam bolesna, može mi se i to dopustiti.

Naskoro je vatra rasvijetlila i ugrijala sobu, a vata ublažila moj bol. Ali najveću mi je polakšicu pružila blizina majke, koja je ovila ruke svoje oko mojega vrata i ovako se sa mnom ljuljala. Nikad mi još nije bilo tako ugodno. Vatra je pucketala, a ja sam malo po malo tonula u san.

Dalje se ne sjećam, samo znadem, da sam u polusnu čula, kako je unišao otac i rekao majci: „Zašto ne ideš na zabavu? Kola te već dugo čekaju!" A ona mu nježno odgovorila: „Tiho! Tiho! Otpravi kola, ja sam evo ovdje prvi puta našla svoju zabavu!"

Mrtvom ocu.

Ti mali grobni humče,
Sred groblja seoskog,
Što sakri moga oca
S njim dio žića mog!

Sav svijet u sreći plivo
Na divan Spasov-dan,
A mene tuga slomi,
Zbog tvojih oče ran.

I zdvojila bih jadna
Kraj zadnjeg loga tvog,
Bez ove vjere čvrste
Tog jakog štita mog!

A tako suze lijuć,
Ja pružih tebi krst:
Na kom je Spas naš umrô,
Nek oslon ti je čvrst!

A ti me milo glednu
Prigrliv žića Spas,
Već lice tvoje bl'jednu
I smrt razdijeli nas!

Al' nama otet ne će,
Ko bezvjercima smrt,
Tu ljubav preko groba
Ugasit, niti strt!

Ni nade ne će slomit
Na sastanak naš gor'
Moj oče, Vječnom Ocu
Kad stignemo u dvor!

A dotle vruće molbe
Pred Višnjega ću slat'
Za neumrlu dušu:
A On će pokoj dat'.

I vječno svijetlo tebi,
Dok spomenik će tvoj
U mome srcu biti
Vjek mili oče moj!

Lj. Kovačić,
učiteljica.

Svijećica pod velikim križem.

Predvečerje je dušnog dana. Grobovi okićeni cvijećem i gorućim svijećicama. Kraj grobova stoje ljudi. Neki ravnodušno, kao da su već davno zaboravili bol, a možda ga nijesu ni osjećali. Na drugima vidiš još uvijek nestišani bol.

Podno velikog raspela gore bezbrojne svijećice. Pale ih oni, koji su daleko od grobova svojih milih. Kraj raspela zapalilo je svijećice neko malo djevojče. Motrila sam ju postrance... Bila je tužna, a niz blijedo lice kapahu suze. Kleknu pred veliko raspelo i tiho moli, a njen pogled izgubi se nekud u daljinu. Prenu je glas nekog starca.

„Dijete moje, zar ne možeš naći grob svojih milih?"

„Ah, ne mogu, ne mogu, ta slatka mi majčica počiva daleko, daleko." I suze joj samo kapahu iz plavog oka.

„O, da joj mogu grob okititi, bilo bi mi laglje... ah... mnogo laglje." Riječi su njezine bile tako iskrene i pune bola.

„Utješi se dijete moje" reče joj starac, „anđeo nosi tvoje suze do prijestolja Božjega u nebo gdje ćeš jednom biti združena s majkom, od koje se tada ne ćeš odijeliti. Smiri se, ubogo dijete, majčica te blagoslivlje, ta ona znade tvoju veliku ljubav i harnost."

Mala pogleda zahvalno starca... svijećica njena izgara... i ona tare svoje očice pune suza, pogled pun nade upire u Spasitelja i tihano šapuće: „Pokoj joj vječni!" *Ivančica.*

Mnogo govora.

„Kod mnogoga govora
ne ćeš se ukloniti grijehu."

Zabrani, ako možeš laganim listovima breze da ne šušte, kada ih vjetar unjiše; začepi ako možeš vrelo što žubori: ono će si žešće šumeći potražiti novi izlaz. Tako bi doista i uzaludno bilo priječiti rijeku govora, što iz ustiju teče, kada nutarnji nagon na to sili. — Govor je živ izraz misli, naravno prometno sredstvo među ljudima, gotovo bismo rekli novac za izmjenu njihovih misli, želja i osjećaja. Jedan ima više drugi manje da izda, jedan je štedljiv i svaku deseticu prevrne i ogledava točno, prije nego li ju dalje dade, drugi prosiplje iz pune šake jednako i srebro i bakar ili još manje vrijednu kovinu — zlato jedva će biti!

Smijemo li rasipnika kuditi? Doista, inače ga ne bi trebalo pod skrbništvo stavljati. Rasipavanje, pa bilo i vlastite svojine, nepravedno je i općenita šteta.

Isto je tako sa mnogim govorom. Što je dragocjeniji koji dar, to štedljivije valja s njime gospodariti, što ga više cijenimo, to ćemo

ga bolje upotrebiti, i samo tada i ondje izdavati ga u obilju kada i gdje je korist bjelodana.

Govor je jedan od najodličnijih, pače za duševno biće ljudsko najznačajnijih darova Božjih. Upravo stoga i jest zloporaba štetna, a na žalost tako česta. Jer je dobra poraba govora tako važna i teška, zato se čine toliki i raznoliki grijesi jezikom.

Ovdje govorimo samo o razmetanju s govorom, o prekomjernoj uporabi jezika kao o našoj najčešćoj slaboći.

Tko mnogo govori, rasipnik je bilo svoga znanja, svoga duha, svojih nauka ili, u pomanjkanju svega toga, također samo svoje snage u jeziku i u plućima.

Kome da se još nije dogodilo, da se morao stidjeti što je prebrzo i preuranjeno govorio? Zar nije onda poželio, da je u pravo doba zašutio? Naprotiv rijetko kada smo se pokajali radi šutnje.

Kada govorimo o mnogom govoru u pogrješnom smislu, onda mislimo uvijek na „previše govora." Previše, ili po kolikoći ili po kakvoći; bilo — i tako se razumijeva obično, — da se suvišnim riječima na daleko i na široko govori ili također da stvarno više kaže, nego li je dobro, pametno i istinito i to znači „nepromišljeno" govoriti. U oba slučaja je prekomjerni govor pogrješan i štetan.

Pogrješno je, kada se previše govori, jer vrelo riječi obično nije ni bistro ni čisto. Takvo rasipavanje samo je razumljivo, bilo da je materijal manje vrijedan, bilo da je samosvijest, koja zavarava, velika.

Zato kaže sv. Pismo: „U mnogom govoru teško se prođe bez grijeha." To je i pojmljivo, jer dobro i mudro i ljubazno govoriti rijetka je umjetnost. Psalmista kaže: „Odlučio sam da ću paziti na putove svoje, da ne učinim nikakve pogrješke jezikom svojim," zato sam postavio „stražu na svoja usta i vrata na usne svoje," t. j. ja ću svaku misao srca i svaku žestinu naravi istom prije ispitati, nego li ću dopustiti da dođu do riječi.

Mnogo govoriti obično znači i nepromišljeno govoriti, a time je označena pogibao. Kako lako se ogriješi o istinu, iskrenost, ljubav i mudrost!

Mutna vrela mnogoga govora jesu: taština, koja rado sama sebe sluša; radoznalost koja daje i traži novosti te ih nastoji zamjeniti; oholost radi naduvenog sveznjanja. Napokon još površnost, koja nikada ne prodire u dubine ni vlastitoga srca, kamo li drugih stvari, plitkim brbljanjem razbacuje se, vlastito siromaštvo a drugima vrijeme krade.

Štetan je mnogi govor u svom djelovanju na druge, a ova se šteta vraća i na nas same. Brzo se učini šteta a teško se ili nikako ne može popraviti. Ono će nas u najboljem slučaju u mijenju drugih bar poniziti. Tko mnogim govorom traži čast, taj se vara. Mnogi govor ne čini čovjeka obljubljenim, jer sv. Pismo naziva čovjeka brza jezika „omraženim", ono kaže da se onaj, koji šuti smatra mudrim, onaj koji je prehitar i prebrz u govoru, barem malo ga se cijeni, „jer luđaci idu sa zvučnim praporcima."

Jedva da drugačije sudi svijet. Slušaj samo različite oznake za onoga, koji mnogo govori, imena ta ne zvuče baš ljupko, ali su značajna za ljude mnogoga govora. Nazivlje li se osoba „razgovorna," to nije još zlo; ima nešto dobroćudna u načinu njezina govora. Razgovorni ljudi pače nijesu neobljubljeni u društvu, oni oživljuju, zabavljaju, možda su također „izvrsni" pripovijedači, ali — ima uvijek pri tom jedno „ali": ne cijenimo ih ipak u velike; ne ćemo ih izabrati za pouzdanike, kao šutljivca. Manje dobrostiv naziv za razgovorne osobe jest „brbljavac," to već zvući slabo prijateljski i s manje pažnje podsjeća nas na potok, koji veselo žubori preko kamenja i grmlja. Brbljavac je čovjek bez diskrecije, bez takta, mudrosti i ljubavi. Već prama tonu i temi, koja određuje temeljnu notu njihova „brbljanja" kaže se o njemu: on „reže" ili „brblja" — to dakako nijesu salonski izrazi, ali dobro označuju, da je teško moguće pružati samo dobro, istinito, pravo, ako se umije toliko davati.

Osobe brza i hitra jezika klone se ljudi straše se od nje. Brbljavac je radoznao i ne može ništa zamučati, jer mora vazda sakupljati novo gradivo za svoj jezik. On će, ako treba odati i svoje „najbolje prijatelje" — ali pri tom škodi najviše sebi.

Drugi govore polako i važno, svaka riječ ima svoju vrijednost, oni vladaju razgovorom svom težinom svoga dostojanstva. Što oni kažu, moguće je dobro i ispravno, u svakom slučaju teško se dade oprovrgnuti — ali oni drže društvo ukočeno jer čim imadu riječ i sjede da tako rečemo na konju, onda ne dadu nikome da se uz njih uzdigne. Štuje se moguće njihovo znanje, klanja se njihovom sudu, ali — u glavnom su nam ipak nepoćudni, pače dosadni, u svakom slučaju njihova tašta oholost nije obljubljena.

Tako ostaje mnogi govor uvijek velika pogibao, kojoj će malo tko umaći. „Mnogi", tako se kaže u knjizi propovjednika, „pali su od oštroga mača, ali još više ih je propalo uslijed svoga jezika." I kad je naš mnogi govor najbezazlenije naravi te isključuje svaku pogrješku, to će ipak biti na štetu unutarnjoj sabranosti, pogibeljan po viši duševni život, zato kaže sv. apostol Jakov: „Tko ovdje misli da se boji Boga a ne može svoj jezik u zagradi uzdržati, njegova je vjera tašta."

Među nama rečeno! Tko se nije već sablaznio o mnogi govor, moguće i svojih dobrih prijatelja? Ali ruku na srce. Tko se nije već sam zatekao, da je više govorio, nego li mu je kasnije drago bilo? Odveć brbljanja pogibao je za svakoga, treba samo da dođe najbliža prilika, koja dirne ćutljivu žicu njegova srca, da suglasno zazvuči u njegovom unutarnjem životu i eto kao kad si digńuo branu i dugo zadržana voda provali.

Što treba da činimo, ako nam nagnuće i spretnosl giblju jezikom više nego li je nužno, ako nas posebna nepredviđena prilika zavede na mnogi govor?

Najradikalnije sredstvo bilo bi, posve mučati, ali to se ne da vazda učiniti, a kadšto nije ni pravo a kamo li bolje. Doista je lakše, sasvim šutjeti, nego li jezikom mudro upravljati. Bilo je pušaća ili pijanica, koji su mogli laglje, da se sasvim odreknu cigara ili alkohola nego li da si uživanje samo ograniče. Ne možeš i ne trebaš da se posve odrekneš govora, ako nemaš upravo poziv da budeš pustinjak. I u istim samostanima, gdje se pravom mučanje smatra školom savršenstva, a prema tome kako se tamo pazi na šutnju mjeri se kakova vlada u kojemu disciplina, ipak se ne treba a ni ne smije vazda šutjeti. Prema tome vrijedi to još više za svijet.

Sveto Pismo veli: „Ima doba kad treba mučati i doba kad treba govoriti.“ Tko to umije pravom vršiti i ako se znade mudro ograničiti, njemu se mora priznati da je majstor.

Ako si samo u stanovitim prilikama i pod osobitim utjecajima sklon da više govoriš nego se čini da je dobro, valja da u buduće oprezniji budeš i nastojiš da se ukloniš prilikama, osobama i onom predmetu razgovora, što te sve na suvišan govor podražuje. Prava unutarnja čednost učinit će, te ćeš u pravo doba pogoditi pravu riječ u pravoj mjeri i u pravom naglasu, da smjernost naučit će te veliku umjetnost, kako da obuzdaš sebe sama.

Tko je pako od običaja i nagnuća govordžija, da ne kažemo brbljavac, taj će morati u ozbiljnu školu. Sv. Pismo kaže: „Vidje li čovjeka koji je bio prebrz u govoru? Ludosti se prije od njega očekuju, nego li poboljšanje.“

Međutim kod ozbiljne i dobre volje sa milošću Božjom može se i ovdje pomoći. Ima doduše slučajeva, u kojima je mnogo govoriti ne samo dozvoljeno, već je to upravo i dužnost, biti će to svagda ondje, gdje to zahtijeva zvanje ili čin, ili gdje treba da se zauzmeš za najsvetija načela vjere i ćudoređa, ili iz plemenitih poticaja za istinito, dobro i lijepo. Tada neka rijeka plemenite rječitosti neodoljivom silom prodre iz punana izvora Bogom rasvijetljena srca i neka slušaoce za dobro i plemenito oduševi ili neka prema potrebi teče tiho i mirno, da ovlaži i natopi zemlju, carstvo srca ljudskih i tako pripremi za plodonosni usjev.

No i tada treba suzprezanja da se mudro na uzdi držiš i umjereno zboriš. Sv. Benedikt kaže, da iz ljubavi do mučanja i krjeposti moraš da se gdjekad uzdržiš i od istog dobrog govora.

Mudri govor iz pozvanih usta nalik je na svijetle zrake, prolazeće kroz jasne, blagim bojama urešene visoke prozore kakove stare gotske crkve: visoki trijemovi crkvenog broda, dobivaju od njih svijetlo i boju a stupovi, slike i oltari oviti ovim tajanstvenim zrakama stoje kao preobraženi.

Govordžije bez zvanja pak nalikuju na široke, moderne staklene slikarije, koje s prevelikog obilja i preživih boja privlače oči; one ne služe čedno za ukras zgrade, već nameću svoje šarene slike samosvijesno pobožniku i bune ga u molitvi.

„O kako je dobre i spokojno,“ tako kaže sv. Toma Kempenski „o drugima mučati, ne sve bez razlike vjerovati ili lakoumno dalje pripovijedati, samo rijetkima se otkriti, vazda tražiti Tebe Gospodine, koji ispituješ srca; ne dati se, da svako povjetarce pustih riječi amo i tamo njiše, već željeti, da sve, unutarnjost kao s poljašnost bude udešena, kako se Tvojoj volji svidi.“ *S. V. R.*

Zdravstvo.

Kako se liječi slabokrvnost? Obično se misli, da se slabokrvnost liječi mlijekom, ali to nije opravdano. Vidimo mnogo blijedih ljudi, koji se dugo liječe mlijekom. Bolesnici bivaju istina deblji, krupniji, ali su ipak uvijek tromi, pospani i blijedi. Krv njihova nema nužnih mineralnih tvari, najčešće manjka joj željeza. Zato valja, da slabokrvni ljudi paze na izbor hrane. Mlijeko sadržaje u sebi veoma malo željeza. Zdravstveni savjetnik Dr. Fürst u Berlinu proračunao je koliko postotaka željeza imade koje hranivo. Mlijeko ima 0·53 po sto, bjelanjak od kokošjega jaja 0·57, pšenično brašno 0·61, zobeno brašno 0·67, goveđe meso 0·70, brašno od graška 0·86, krumpir 1·18, jabuke 1·40, žumanjak od kokošjega jajeta 1·65, leća 2·00, šljive 2·54, raženo brašno 2·54, špinat 3·35, glavatica salata 5·81, jagode 5·98, volovska krv 9·79 postotaka. Dakle krumpir ima dva puta više željeza nego mlijeko, jabuke tri puta više, još više žumanjak, leća 4 puta, šljive 5 puta, špinat i raženo brašno preko 6, šalata 10 puta, a jagode blizu 11 puta. — Ovo neka uvaže oni, koji su slabokrvni. Krumpir, sočivo, brašno od komušnica ima više željeza, pa ga treba uzimati izmjenično uz ostalu hranu. U ljeti neka se uzimlju jagode, a po zimi jabuke.

I maloj djeci treba davati hrane, u kojoj ima više željeza, da se predusretne slabokrvnosti. Dakako da je u prvim godinama mlijeko potrebito radi drugih izvrsnih svojstava. Kad se djeca prestanu hraniti majčinim mlijekom, ne smije im mlijeko biti glavna hrana. Navrši li dijete pol godine, može mu se dati kad i kad kava od slada pomiješana mlijekom, kaša od krupice i dvopek razmočen u mlijeku. U drugoj godini daje se u početku žumanjak, onda cijelo jaje, pa sočivo. Dakako uz ovu hranu, u kojoj ima željeza uzimlje se i druga hrana.

Kućanstvo.

Masne mrlje s papira najlaglje se odstrane ako se u čistoj vodi razmuti magnezija da bude kao kaša, koja se namaže po mrlji. To se ostavi dok se osuši, zatim se nožem snimi s papira. Nije li se već od prvoga puta odstranila mast, valja ovo opetovati, dok mrlje sasvim nestane.

Crne pregače ostati će u pranju lijepe, ako se u posudu s hladnom vodom metnu 2—3 šake soli i u tom se moči pregača preko noći. Sjutradan se pregača opere u toj slanoj vodi, ispere u hladnoj i suši, a da se ne ižmiče. Na pol suha gladi se na krivoj strani, i pregača će izgledati kao nova. Na isti način mogu se prati sve crne tkanine, dapače i svilene.

Uporaba terpentina je raznolika. Uljene slike očistit ćemo od prašine ako se žlica terpentina ulije u 1 i pol litre vode. U to se namoči spužvica ili mekana krpa pa se lako prođe preko slike, a po tom se obriše mekanim suknom.

Za čišćenje vrata i okvira od prozora uzmu se jednaki dijelovi kuhane vode, terpentina i salmijaka.

Masne mrlje u jelovim podovima nakapamo terpentinom i pustimo, da nekoliko časaka tako stoji. Mast će izaći na površinu, pa se može nožem ostrugati, a pod se opere vodom i sapunom.

Mrlje od smole, katrana, kolomaza namažu se čistom masti, a isperu terpentinom i vodom. Primješamo li vodi, u kojoj se pere rublje terpentina, olakšat ćemo si pranje osobito jako zamazanih mjesta. Terpentin uopće daje rublju ljepši i bjeliji izgled.

Dodamo li škrobi nekoliko kapi terpentina ne će se gladilo (Bügeleisen) kod gladčanja ljepiti.

Umoči li se kefa u vodu u kojoj ima terpentina to će se sagovi i zastori ne samo dobro očistiti od praha, nego će se i boje osvježiti. Šarafi često tako zarđaju, da ih nije moći otšarafiti. Zalijmo ih terpentinom, koji prodire i u najsitnije rupice, za neko vrijeme lako će se otšarafiti. U ormare koji su iz nutra namazani terpentinom ne ulaze moljci. Isto tako ni miševi ne podnašaju miris od terpentina. Terpentin pomiješan voskom daje izvrsno mazilo za laštenje podova. Ovdje se mora primijetiti, da se terpentin ne smije nikada držati na toplom, a još manje vrućem štednjaku, jer se lako upali, pa je već mnoga neoprezna kućanica i služavka platila tu neopreznost teškim opeklinama ili životom. Budući terpentin jako hlapi mora se boca dobro zatvoriti.

Književnost.*

Natrag k svetoj Crkvi. Doživljaji i spoznaje jednog obraćenika. Napisao **dr. Albert Ruville,** sveučilišni profesor u Halle n. S. S piščevom privolom preveo Zbor duhovne mladeži u Senju. Cijena je vezanoj knjizi 1 K 80 fil., a nevezanoj 1 K. 20 fil. Na 10 eksemplara dobiva se 1 badava. Narudžbe prima: Zbor duhovne mladeži u Senju

Da potaknemo svoje čitače, te si nabave tu knjigu, iznosimo ovdje predgovor, koji je napisao Ruville k svojem djelu, a glasi: »Mojemu se prelazu u katoličku Crkvu jamačno mnogi začudili, a izazvao je taj prelaz i koji zločesti sud, kao i svaki posljedak tajnoga razvoja, koji se pojavi nenadano. Ne smijem prema tome biti ravnodušan, što više, držim da mi je dužnost izvjestiti, kako je do toga došlo. Nije doduše ugodno ovakove nutarnje doživljaje iznositi na javu, pogotovo kad toliko moraš sam o sebi govoriti. Toga radi i govorim o tome što je moguće kraće, pa radije govorim opširnije o onim spoznajama, što sam ih pri tome stekao. Ovo, što dajem, niti je kakovo teološko djelo niti kakva katolička naučna knjiga — za što se kao povjesničar i ne osjećam pozvanim — već je to samo jednostavni prikaz slike, u kojoj mi se prikazuje katolička Crkva na osnovi iskustva, promatranja i proučavanja. Premda slutim da idem u susret oštrim napadajima, ipak dajem ovu sliku. Držim, da imam bezuvjetno jamstvo za istinu uzvišenoga predmeta, koju hoću da prikažem.» Zbor pak duhovne mladeži u Senju, u predgovoru svog prijevoda spomenuvši kako u nas mnogi hoće izbrisati Hrvatskoj majci krst s čela, veli među inim i ovo: »Dok ovako prazne tikve plivaju nad vodom, dok prazna burad jače zveči, javljaju se pravi apostoli znanosti i, tražeći istinu, sa stramputice se vraćaju k Onome, koji je put istina i život. Dolaze u krilo sv. Crkve katoličke, vjerne čuvarice vječne i nepromjenljive istine. U Crkvi nalaze pravi mir duševni, čvrsto uporište prave znanosti. Među tima se apostolima prave znanosti ističe sveučilišni profesor Ruville, koji je u sv. Crkvi našao pravi mir, ugodno zatišje i široko polje za znanstveni rad. Dugo je vremena lutao. No takla ga milost Božja i obratio se. A kad se u Crkvi osjetio srećnim i zadovoljnim, latio se pera, da prikaže borbu svoju, trzaje i napore velike duše, pobjedu istine i božansko porijeklo Crkve. Tako je napisao izvornu, a krasnu apologiju katoličke Crkve.«

Ave Jesu. Katholisches Gebetbüchlein für alle Stände Herausgegeben von Friedrich Beek. Mit 17 farbigen Bildern. 24⁰ (IV u. 324 S.) Freiburg, Wien 1912. Herdersche Verlagshandlung. K 2·40 — und höher je nach dem Einband.

Taj krasan molitvenik, koji obiluje i molitvama i poukama preporučujemo.

Ansprachen für christliche Müttervereine von Dr. Anton Leinz, Militär-Oberpfarrer. Zweite, verbesserte Auflage. 8⁰ (VIII u. 236 S.) Freiburg, Wien 1912. Herdersche Verlagshandlung, K 3·36; geb. in Leinwand K 4·32.

Kako već i u nas ima majčinskih društva, a uvjereni smo, da će se još mnogo i mnogo osnovati, doći će ova knjiga u sto dobrih časa. Isto tako dobro će doći i gg. svećenicima za pouke i inače izvan materinskih društava. Preporučujemo.

Des Lebens Flut. Neue Erzählungen für Volk und Jugend von Konrad Kümmel. Drittes und viertes Bändchen. Erste und zweite Auflage. 12⁰ (VIII u. 376 S.; VI u 362 S.) Freiburg & Wien 1912. Herdersche Verlagshandlung. Je K 2·40; geb. in Leinwand K 3·—.

Poznati pučki spisatelj Konrad Kümmel podaje u tima dvjema svescima više različitih omanjih pripovijesti, poređanih prema crkvenoj godini. U svemu imade ih 27. Tko se dakle hoće ugodno uz pouku pozabaviti, neka si naruči ta dva sveska, koja mi preporučujemo.

* Molimo one, koji si naruče knjigu, na koju ih naš list potaknuo, neka to navedu kod narudžbe.

Svega po malo.

Sestre sv. Oca. Najnježnija crta u značaju sv. Oca je ljubav za njegove sestre. Rosu, Anu i Mariju. One ljube svog brata još i više, jer već od malena on je najvažniji sadržaj njihova života i najveći njihov ponos. Da im brat može doći do svećeničke časti nijesu se žacale nikakove žrtve pridonesti. Bilo je teških dana na njihovom malom posjedu u Riese. Sestre radile cijeli dan u vrtu i na polju, da namaknu sredstva za uzgoj svog Giuseppe-a. On im je već rano vraćao milo za drago. Čim je postao svećenik gledao je da ostarjelim djevojkama olakša život. Dok se je popeo do najviših svećeničkih časti, bila je sreća njihova velika, ali život svoj nijesu htjele promijeniti. One su ostale jednostavne i čedne seljanke, a bratu bilo je najugodnije, kad je boravio s njima u tihoj seoskoj idili. Onda je došao dan, kada je Josip Sarto postao glava katoličke crkve. Ta velika sreća učini, da je srce sestara od straha uzdrhtalo pred promjenama, koje će sada nastati u njihovome životu. »Sada ga ne ćemo vidjeti,« uzdahnu najmlađa, a najstarija nadoda žalosno: »Kako će mu manjkati njegov jednostavni zajutrak od riže i školjaka, koji mu je najslasniji, kada mu ga mi priredimo.« A novi papa? I njemu dođu slične brižne misli. Zar ne će više smjeti uza sebe imati nje, svoje mile sestre, koje mu poljepšavaju život? Isprva mislio je da bi stanovale kod njega u Vatikanu, ali je tu misao morao napustiti. Ali barem u njegovoj najbližoj blizini neka imadu svoj dom. I tako se uselile u jednu čednu kućicu, sasvim blizu Vatikana da ga barem često posjetiti mogu. Bilo im je dano da opet žive u staroj idili. Papa i njegove sestre žive i danas još jednostavno kao onda, dok je brat bio mladi svećenik, a sestre radile na polju. Svako uzvisivanje, svaki luksus, odbile su sestre sv. Oca. Dok su došle u Rim bilo je naumljeno da im se podijeli grofofska čast; ali su one to odlučno odbile. »Mi smo njegove sestre« rekoše »a to je dosta.« Kad su prvi puta stupile pred glavu crkve obuzelo je i njih strahopočitanje pred bratom, kojega je Providnost postavila nad sve ostale. Padnu pred njime na koljena, on ih podignu i reče im: »Znajte, ja sam još uvijek vaš Beppo.« Nadstojnica nekog samostana, koji su često pohađale, nagovarala ih, da bi sada valjalo odložiti jednostavno seljačko odijelo i zamijeniti ga odijelom odličnih gospođa. Konačno se odlučile za građansko odijelo, ali šešira nijesu nikako htjele staviti na glavu, pa i danas još nose svoje šalove od čipaka na glatko pričešljanim vlasima. Mnogo si razbijale glavu, kako da sada nagovaraju brata. Najstarija riješila je to pitanje najjednostavnije. »Kada smo s njime na samu,« rekla je smiješeći, »onda je on naravno naš brat i zovimo ga Guiseppe, a pred drugima reći ćemo Sveti Oče.«

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Vladimira i Branislava. Kakove radnje najvolim? Svaku, koja je dobro napisana. Molim, pošaljite one crtice, koje u listu napominjete. Radnju molim cijelu poslati. Usrdno Vam hvalim za Vaše toplo zanimanje za naš list. Srdačno pozdravlje!

J—i—s. Pjesmice su, osobito druga, oprostite, vrlo slabe. Kušajte štogod u prozi napisati, možda ćete bolje uspjeti. Srdačno pozdravlje!

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Buneta Anka, Sv. Petar (Dugaresa), K 3·—; Vlahović Eleonora, Senj, K 3·—; Videtić Štefica, Jaska, K 3·—; Kentra Marija, Širnišće, K 3·—; Sisarić o. Vinko, Sinj, K 3·—; Domladovac Mijo, župnik, Youngstown, Ohio, K 5·—; Stazić Mira, Zagreb, K 3·—; Lanović Josip, Stupnik hrvat., K 3·—; Dančuo Anka, Pokupsko, K 3·—; Kovačev Anka, Kalinovac, K 3·—; Gašić Marija, Zrin, K 6·— (i za 1911.); Radović Jakovljeva Marica, Potomje, K 2·—; Gora Stanka, Dubrovnik, K 2·—; Miolin Anka, Dubrovnik, K 2·—; Schlitter Ana, Nuštar, K 3·—; Rev. A. Zuvić Rektor, St. Mary of Grace Church, Stcelton, K 5·—; Beović Vinka, Vickova, Supetar, K 3·—; Kalašić Vanda, Budva, K 2·—; Topolčić Agneza, Severin, K 3·—; Erdelac Paula, Kutina, K 3·—; Bračić Tona, Šibenik-Varoš, K 3·—; Sestre milosrdnice, Brčka, K 20·—; Vernić Elvira, Bakar, K 3·—; Plivelić Ljubica, Otok, K 3·—; Samostan „Marija Pomoćnica,“ Banjaluka, K 3·—; Vinković Marica, Ruševo, K 6·— (i za 1911.); Kongregacija Gospođica, Zagreb, K 3·—; Religijozno društvo, Brod n./S., K 24·—; Fibić Olga, Vrbovac, K 3·—; Sestre milosrdnice, Gradec, K 3·—; Bertapelle Tade, Hvar, K 6·— (i za 1911.); Gabriely pl. Herma, Sela zagorska, K 3·—; Dr. Beluhan Mijo, Zagreb, K 3·—; Don Vežić Marko, Jadrtovac, K 3·—; Pavlić Stjepanka, Dapci, K 6·— (i za 1911.); Mayer Vilma, Zagreb, K 3·—; Klepac Maksa, Novigrad, K 3·—; Fabris Jakica, Dubrovnik, K 4·— (i za 1913.); Marija Stopa, Sarajevo, K 3·—; Palandžić Katarina, Odžak, K 3·—; Derdić Ruža, Karlovci, K 3·—; Müller Josip, Senj, K 3·—; Ženska kazniona, Zagreb, K 3·—; Horvatin Nikola, Sela zagorska, K 3·—; Bošnjaković, Slava, Tisovac, K 3·—; Giačić Julka, Senj, K 3·— Grgurić Antonija, Brod n./S. K 3·—; Koštan Evica, K 3·—; (za 1913.); „Polet“, Široki Brijeg, K 6·— (za II. i IV. god.); Demić Anka, Oštarije, K 3·—; Bauer Anka, Klanjec, K 3·—; Krile Zorka, Stari, K 3·—.

„Svjetovni nazor“.

Napisao Bogoljub Strižić. Cijena je brošuri za đaštvo 30 filira, a za odrasle 1 K. U toj brošurici raspređaju se temeljna pitanja po čovjeka: Dva svjetovna nazora, životna pitanja, o postanku čovjeka, čovjek i životinja, svemir, tko je kao Bog, čovjek prema Bogu i svemiru, čemu život, čemu svemir, čemu čovjek? svrha čovjeka, čovjek teži nužno za savršenom srećom, čovjek ne može biti potpuno srećan na ovoj zemlji, potpuna sreća čeka čovjeka na drugome svijetu, čovjek i vjera, završetak. Ta se brošura naručuje kod samoga pisca: Zagreb, Samostan milosrdnica.

Katolikinjo Hrvatice!

Časna dužnost Tvoja jest da nagovoriš i druge, neka se pretplate na ovaj naš list: „ZA VJERU I DOM“. Tako i Ti postaješ suradnica, koja širi ideju naše ženske organizacije na uzvišenim katoličkim načelima. Kad Ti tko obeća, da će držati list, tad javi ime njegovo:

Upravi lista „ZA VJERU I DOM“,
= Zagreb, Kačićeva ulica 11. =

Uprava i otpravništvo lista:

Anka Kovačić, učiteljica, Zagreb,
Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:

Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.